

### ANLATIM BİÇİMLERİ :

- A) Betimleme:** Bir varlığı, durumu , kavramı zihinde canlandıracak şekilde anlatmaya betimleme denir. Betimleme: ‘ ‘ Kelimelerle resim yapma sanatı.’ ’ Olarak da tanımlanabilir. Betimlemede canlı ve cansız kavramlar ayırt edici özellikleriyle verilir.

**Örneğin:** "Yeşil, yumuşak çimenlerin üzerine oturmuş, gözlerinden damla damla akan gözyaşları arasından bana bakıyordu. Oturduğu yerdeki çimenlerin sarı, yeşil parıltısı gözlerimi kamaştırmıştı ve gerisindeki bahçe duvarını gözden saklayan mor leylaklardan etrafa hafif, serin bir koku yayılıyordu."

- **Yukarıdaki metinde varlıkların ayırt edici özellikleri verilerek betimleme yapılmıştır.**

- B) Öyküleme:** Öyküleyici anlatıma hikaye etme de denir. Öyküleyici anlatım da olay, kahraman, yer ve zaman kavramları vardır.

**UYARI: Öyküleyici anlatımla betimleyici anlatım birbirine karışır:**

- Öyküleyici anlatımda mutlaka olay ve kahraman olmalıyken betimleyici anlatımda olay ve kahraman olmak zorunda değildir.
- Öyküleyici anlatım sürekli değişen ve gelişen bir yapıya sahipken betimleyici anlatım durağan bir yapıya sahiptir.

**Örnek:** Küçük çocuk, baloncuyu büyülenmiş gibi takip ederken, şaşkınlığını gizleyemiyordu. Onu hayrete düşüren şey, "Bizim eve bile sığmaz" dediği o güzelim balonların adamı nasıl havaya kaldırmadığı idi. Baloncu dinlenmek için durakladığında o da duruyor ve sonra yine takibe koyuluyordu.

- **Yukarıdaki metinde bir olay , kahraman vardır ve bu metindeki olaylar durağan bir yapıya değil sürekli gelişen değişen bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla bu metinde öyküleyici anlatımdan yararlanılmıştır.**

- C) Açıklayıcı Anlatım:** Herhangi bir konu hakkında okuyucuya bilgi vermek amacını taşıyan anlatım biçimidir. Açıklayıcı anlatımda amaç bilgi vermektir ve bu anlatımda nesnel yargılar vardır.

**Örnek:** Tarantula, tropikal bölgelerde yaşayan bir örümcek türüdür. Büyüklüğü bir insan eli kadar olabilen bu hayvanların zehri, bazen bir insanı öldürebilecek kadar etkilidir. Fakat bunun yanında zehirsiz olan siyah ve kahverengi tonlarındaki tarantulalar, evcil olarak beslenmeye elverişli türleridir. Ilıman iklimin sakinleri tarantulalar, orman diplerinde sürüngelemler ve kemirgenlerle beslenen hayvanlardır; kuşlar, sürüngelemler ve kemirgenler bu hayvanların temel besinleri arasında yer almaktadır.

- Yukarıdaki metinde ‘ ‘tarantulalar’ ile ilgili bilgiler verilerek açıklayıcı anlatım biçiminden yararlanılmıştır.

- D) Tartışmacı Anlatım:** Bir düşüncenin ortaya atılıp savunulması, kanıtlanması ve böylece okurun düşüncelerinin değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Genellikle eleştiri, deneme, fıkra gibi düşünce yazılarında kullanılır.

**Örnek:** Televizyon izliyorum. Sunucu telefondaki seyirciye soruyor: Bugün neyi kutluyoruz? Seyirci cevap veriyor: Atatürk’ü kaybedişimizin 64. yıl dönümünü... Şaşırp kalıyorum. Bunların ağzından çıkanı kulağı duymuyor galiba. Ne zamandır bir kişinin ölümü kutlanıyor? Hele bu kişi Atatürk’se... Görüyorsunuz dili bilmemek insanı ne duruma düşürüyor.

- Yukarıdaki metinde bir kelimenin yanlış anlamda kullanılmasının ortaya çıkardığı yanlışlık eleştirilmiş ve bu yanlış durumun aksi savunulmuştur. Dolayısıyla bu metinde tartışmacı anlatımdan yararlanılmıştır.

**UYARI:** Açıklayıcı anlatım ile tartışmacı anlatım birbirine karıştırılmamalıdır.

- Açıklayıcı anlatımda bir konu hakkında bilgi verilirken tartışmacı anlatımda ortaya atılan bir düşüncenin savunulması vardır.
- Açıklayıcı anlatım genel olarak nesnel yargılara sahipken tartışmacı anlatımda öznel yargılar hakimdir.

### Düşünceyi Geliştirme Yolları:

**1) Tanımlama:** Bir varlığın ya da nesnenin belirgin özellikleri ile tanıtılmasıdır. Bir cümlede yapılan tanıımı bulmak için "...nedir ? " sorusu sorulmalıdır.

**UYARI:** Bir metinde bir tane bile tanım varsa o metinde kesinlikle tanımlamadan yararlanılmıştır.

**Örnek:** İnsanlar geçmişten bu yana sürekli olarak birbirleriyle iletişim kurmaya çalışmışlardır. Eski zamanlarda duman, güvercin, telgraf gibi bir çok yolla iletişim ihtiyacını gidermeye çalışan insanoğlu günümüzde ise insanlar arasında hızlı iletişimi sağlama aracı olarak nitelendirilen cep telefonunu kullanarak iletişim ihtiyacını gidermeye devam etmektedir.

- Yukarıdaki paragrafta "cep telefon nedir ? " sorusunun yanıtı olarak insanlar arasında hızlı iletişimi sağlama aracı cevabını alabiliyoruz. Dolayısıyla bu metinde cep telefonunun tanımı yapılarak tanımlamadan yararlanılmıştır.

**2) Örneklendirme :** Ele alınan konuyu, ileri sürülen düşünceyi somutlamak, açıklamak, doğruluğunu kanıtlamak için başvuru anlatım tekniğine örneklendirme denir.

**UYARI:** Bir metinde bir tane bile örnek verilmişse o metinde düşünceyi geliştirme yollarından biri olan örneklendirmeden yararlanılmıştır.

**ÖRNEK:** Kurtuluş Savaşı, şanlı tarihimizin en onurlu mücadelelerinden birisine imza attığımız savaştır. Bu savaşta insanlarımız birçok zorlukla karşı karşıya kalmıştır. Tarihimizde büyük öneme sahip olan bu savaş birçok yazarın eserlerine de konu olmuştur. Yakup Kadri Karaosmanoğlu' da bu yazarlardan birisi olarak eserlerinde Kurtuluş Savaşı'nı konu edinmiştir.

- Yukarıdaki paragrafta Kurtuluş Savaşı'nı eserlerine konu edinen sanatçılara Yakup Kadri örnek gösterilerek örneklendirmeden yararlanılmıştır.

**3) Tanık Gösterme:** Bir kişinin düşüncelerine başkalarını inandırmak için kendisinden daha üstün olan birinin ismini ve sözünü ( alıntı söz ) kullandığı düşünceyi geliştirme yoluna tanık gösterme denir.

**UYARI:** Tanık göstermede bir kişinin ismi ve sözünün yer alması gerekir. Bir kişinin sadece ismine yer vermek tanık gösterme değil örneklendirmedir.

**UYARI:** Bir metinde atasözlerinden yararlanılıyorsa bu o metinde tanık gösterme değil örneklendirmeden yararlanıldığına göstergedir.

**UYARI:** Bir kişinin söylemiş olduğu alıntı söz ,tırnak içine alınabileceği gibi tırnak içine alınmamış alıntı sözü sonuna virgül de getirilebilir.

**UYARI:** Alıntı sözler doğrudan anlatım yoluyla gösterilebileceği gibi dolaylı anlatım yoluyla da cümleye konulabilir. Dolaylı ya da doğrudan anlatım yoluyla konulmuş alıntı söz ve sözü söyleyen kişinin ismi her durumda tanık gösterme kabul edilir.

**Örneğin:** Öğrencilerin eğitimi ve öğretimi konusunda öğretmenlere büyük işler düşmektedir. Mustafa Kemal'in ‘ ‘ Öğretmenler yeni nesil sizlerin eseri olacaktır. ’ ’ sözünde söylediği gibi öğretmenin eline şekillenmeye hazır bir hamur olarak gelen öğrenci, öğretmenin o hamuru şekillendirme yöntemi ile şekillenecektir.

- Yukarıdaki paragrafta düşüncelere Mustafa Kemal'in sözü tanık gösterilmiş dolayısıyla tanık göstermeden yararlanılmıştır.

**4) Karşılaştırma:** Bir olay, durum, kişi vb. unsurların benzerlik ve farklılık açısından kıyaslanmasıdır.

**UYARI:** Karşılaştırmanın yalnızca farklı özelliklerle değil benzer özellikler açısından da yapılabileceği unutulmamalıdır.

**Örnek:** Avrupa'da insanlar paralarına para, sefalarına sefa katarken her gün yüzlerce insanın katledildiği, bebeklerin öksüz bırakıldığı Doğu ülkelerinde ise insanlar, fakirleştiriliyor; cefa çekiyor. Kısacası, Mona Lisa tablosu gibi olmuş bu dünya, bir yüzü gülüyor; diğer yüzü kan ağlıyor.

- Yukarıdaki paragrafta Batı ve Doğu ülkeleri farklı özellikleriyle karşılaştırılmıştır.

**5) Benzetme:** Bir kavram ya da varlığı başka bir varlık ya da kavramın özellikleriyle anlatmaya benzetme denir.

**Örnek:**

Bu aralar hayatım param parça olmuş bir vazo gibi yaşadıklarımı ne kadar unuttum desem de mutlaka izi kalıyor ve sanırım bozulunca hiçbir şey artık eskisi gibi olmuyor.

- Yukarıdaki paragrafta hayat parçalanmış bir vazoya benzetilmiştir. Dolayısıyla bu paragrafta benzetmeden yararlanılmıştır.

**6) Sayısal Verilerden Yararlanma:**

Düşüncelerin kanıtlanabilmesi için istatistiksel bilgiler, tarihi kanıtlar gibi herkesin kabul etmek zorunda olduğu bilgilerden yararlanılmasıdır.

**Örnek:** Türkiye'de işsizlik oranı her geçen gün daha çok artıyor. Yapılan araştırma neticesinde işsizlik oranının 2016'da yüzde 11.8'e yükselerek son 6 yılın zirvesine çıkması bu durumun en önemli göstergesi

| PARAGRAFLAR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | ANLATIM BİÇİMLERİ |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <i>Karşımda kocaman bir deniz masmavi göz alıcı. Üzerinde güneş , sahilde boylu boyunca uzanmış insanlar, denizde uzaklara yelken açan gemiler. İnsanın huzur bulduğu en güzel yer burası. Burada olmayı seviyorum.</i>                                                                                                                                                           |                   |
| <i>Yolculuğumuz sırasında aslında her şey yolunda gidiyordu. Bekir'in yaptığı soğuk şakalara bile güliyorduk bazen. Ne olduyrsa bir öksürükle başladı her şey. Belimde katlanılmaz bir acıyla kıvranmaya başladım. Tatilimiz kısa sürmüştü anlayacağınız ne olduğunu bile anlamadan kendimi hastanede buluverdim.</i>                                                             |                   |
| <i>Televizyon, görüntünün ve görüntüyle alakalı seslerin aynı anda elektromanyetik dalgalar halinde yayılması prensibine dayanan en mükemmel haberleşme sistemlerinden birisidir. Televizyonun temel prensibi ise ışık enerjisinin elektrik enerjisine çevrildikten sonra yayınlanması ve alınan elektromanyetik sinyallerin tekrar ışık enerjisine çevrilmesidir.</i>            |                   |
| <i>Futbolun kardeşliği geliştirdiğine inanmaya devam ede duralım. Aslında gerçek bu değildir ne yazık ki. İnsanlar, bir maç sonucunda en yakınının kalbini kırabiliyorsa birbiriyle kavga edebiliyorlarsa boşuna bana kimse kardeşlikten bahsetmesin. Futbolun birleştirici gücünü anlatıp duranlar, ayrıştırıcı gücünün varlığının daha üstün olduğunu da artık kabul etsin.</i> |                   |

| PARAGRAFLAR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | YARARLANILAN<br>DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLU |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| Uzun bir yolculuğun ardından şehre varmıştık. Çocukluğumdaki yemyeşil ağaçlarla dolu, havası temiz şehir gitmiş; yerine binaların yükseldiği, havası kirli bir şehir gelmişti sanki. Bu durum beni gerçekten çok üzmüştü.                                                                                                                                 |                                           |
| İçerisinde yaşadığımız dünya, bir yolcunun gelip karnını doyurduğu, uyuyup dinlendiği ve sonra çekip gittiği koca bir han değil midir ? Bu handa, ona sunulan nimetleri, hakkıyla elde edip tüketene ne mutlu.                                                                                                                                            |                                           |
| Yaratılmışların en şerefliisi olarak nitelendirilen insan, nedense bazen bu niteliğini unutturcasına hareket ediyor. Bana göre bir insan sadece bu niteliğini kaybetmemek için yaşmalıdır ve günü geldiğinde, Allah'ın huzuruna, bu niteliğini korumuş bir şekilde çıkmalıdır.                                                                            |                                           |
| Şairlerin şiirlerini oluştururken ilham aldığı bir şeyler illaki vardır. Ya bir denizin dalgası ya bir güzelin bakışı ya da bir memleket aşkı ve daha bir çok şey. Benim de bu şiiri yazmam da en büyük ilham kaynağım annem olmuştur.                                                                                                                    |                                           |
| Uğruna nice şehitler verdiğimiz bu vatan, kolay kazanılmamıştır şüphesiz. Peki ya bu vatani koruma konusunda elinizden geleni yaptığınıza inanıyor musunuz ?Bana kalırsa Üstat Mehmet Akif Ersoy'un ‘‘Sahipsiz vatanın batması haktır, sen sahip çıkarsan bu vatan batmayacaktır.’’ dediği gibi bu vatani kaybetmemek için ona daha çok sahip çıkmalıyız. |                                           |
| Ülkemizde, okuma yazma oranı konusunda Cumhuriyet'ten itibaren büyük gelişme kaydedilmiştir. Son yapılan araştırmalarda ülkemizde 6 yaş ve üzeri okuma yazma bilmeyenlerin oranının yüzde 3,78 olarak tespit edilmiş olması bu gelişmenin en büyük göstergesidir.                                                                                         |                                           |